

ZAUPANJE V ZATONU?

Klara Stanič

Foto: osebni arhiv

Klara Stanič je direktorica Coface Slovenija d.o.o., podjetja za izdelavo bonitetnih poročil in izterjavo dolgov.

Vprašanje zaupanja se nam te dni kar naprej zastavlja. Včasih niti ni več vprašanje komu lahko zaupamo, ampak koliko lahko zaupamo, ampak koliko lahko zaupamo tistemu, za katerega smo presodili, da je vreden našega zaupanja. Vemo, da vremenarjem ne gre povsem zaupati, ker je vreme izmuzljivo, a ravno tako ga pogosto ušpičijo tudi različni analitiki – politični, borzni, poslovni ... Vprašanje zaupanja ni več zgolj vprašanje zaupanja v (državne) institucije ali podjetja, saj se zdi, da se stanje iz leta v leto slabša in to skorajda povsod po svetu. Nezaupanje se seli tudi v naše vsakdanje medosebne odnose. Je to znak izginjajoče se etike in morale ali česa drugega?

Ljudje smo čudni. Pri tem ni razlike med obnašanjem pravnih in fizičnih oseb, saj tudi podjetja vodimo ljudje. Čeprav večina bodisi posameznikov bodisi podjetij ne bo poskušala krasti na licu mestu, bodo številni to storili čim bodo dobili priložnost. Mnogi bodo na to celo ponosi, češ kako so zvit! Čeprav bo skorajda 99,99 odstotkov ljudi v trgovini kruh plačalo, pa število poštenjakarjev drastično upade, ko postane prodajalec 'neviden'. Takrat bo precejšnji delež ljudi poskušal ne-plačati. Če nas izdajatelj računa ne bo prehitro in preburno terjal, se bo marsikdo poskušal plačilu izogniti, pa čeprav zamudne obresti tečejo in ve, da bo prej ali slej (z dodatnimi stroški seveda) račun vendarle treba poravnati. Kreativnih izmikanj se ne poslužujejo samo brezposelni ali tisti, ki jim življenje (vsaj v tistem trenutku) ni postreglo z najboljšo finančno situacijo. Ne, med takšne sodijo tudi taki z zelo lepimi rednimi dohodki - zdravniki, politiki, učitelji, sodniki in še marsikdo.

Med dolžniki kot pravnimi osebami se pojavljajo podjetja vseh velikosti in iz celega sveta. Včasih je neplačilo upravičeno, a v večini primerov gre za namerno neplačilo. Ta v svetovnem merilu še vedno predstavljajo skorajda 60 odstotkov vseh neplačil (nadaljnjih 30 odstotkov se pojavi zaradi nesolventnosti, preostalih deset pa zaradi sporne kvalitete storitev ali blaga). Če bi svojo ustvarjalnost in energijo, ki jo neplačniki uporabijo za iskanje izgovorov za neplačevanje računov, usmerili v izboljšanje poslovanja podjetja ali inovativnost, bi bila Slovenija danes uspešnejša od Irske v devetdesetih letih.

Nedavno nas je dolžnica poprosila, da po prejemu plačila dolga nemudoma o tem obvestimo tudi njeno taščo, češ, da ji je ta zagrenila življenje, ko je izvedela za njen dolg. »Ko bi bilo več takšnih tašč,« smo pomislili. Obstajajo pa tudi situacije, ko je 'osebek' izjemno ustvarjalen in si dovoli – kar mu zaradi počasnega sodnega sistema v Sloveniji tudi uspe – prevarati številne: potovalne agencije, hotele, podjetja in celo dobrodelne organizacije. Po naših izračunih je en tak goljuf v lanskem letu povzročil za vsaj 60 tisoč evrov dolgov, kar pa je verjetno samo delček dejanskih dolgov omenjenega frajerja. Kljub številnim prijavam in obravnavi na policiji, je še na prostosti, saj ni prišlo niti do prvega naroka. Lahko predvidevamo, da s svojo kreativnostjo nadaljuje.

Lepo bi bilo, da sodnija deluje hitreje, še lepše, če bi se vsi zazrli v ogledalo - vsako jutro s čisto vestjo – tako, da vprašanja komu zaupati in komu ne, sploh ne bi bilo treba zastavljati. ■

STANJE RAZISKOVALNEGA DUHA V SLOVENIJI

Miloš Ebner

Le kdaj bomo v Sloveniji že otroke v vrtcih učili o podjetništvu in inovativnosti? Foresights, raziskava o tehnoloških predvidevanjih in slovenskih razvojnih prednostnih nalogah, ki jo je sestavila skupina z dr. Petrom Stanovnikom na čelu, je še ena dobra raziskava, ki jasno kaže sistemske probleme slovenske razvojne strategije. Verjetno ni države, ki bi imela več seminarjev, konferenc in deklarativnih izjav politikov na temo inovativnosti in razvoja. Po drugi strani pa je, po mojem mnenju, ne samo praktično, ampak tudi teoretično znanje naših politikov, managerjev, medijev ter nena zadnje širše družbe ravno na tem področju izjemno nizko. Večina še vedno verjame, da je učinkovit razvojni proces odvisen od genialnih posameznikov in ne od jasno zastavljenega in izpeljanega razvojnega procesa ter načrtnega razvoja kulture inovativnosti v podjetjih in celotni družbi. Da ne govorim o splošni fetišizaciji idej, njihove vrednosti in popolnem zanemarjanju celotnega razvojnega procesa, ki se z idejo šele dobro začne.

Največji problem slovenskega zaostanka na področju razvojnih aktivnosti je v pomanjkanju ustreznega števila razvojnih kadrov v gospodarstvu, ki ne pokriva potreb razvojno usmerjenih podjetij. Slovensko gospodarstvo je namreč z RiR kadri izjemno podhranjeno. V primerjavi z Avstrijo jih imamo v Sloveniji na 1000 zaposlenih samo tretjino, v primerjavi s Finsko pa celo samo šestino. Eden od osnovnih ciljev prenovljene lizbonske strategije - povečanje števila RiR kadrov - pri nas kljub rahlemu trendu navzgor vsekakor ni izpolnjen. Osnovni 'greh' za prenizek delež raziskovalcev v gospodarskem sektorju je (pre)velik delež raziskovalcev v državnih inštitutih, ki je skoraj sedemkrat večji od avstrijskega ali irskega.

Že omenjena raziskava je jasno pokazala, da obstaja močna povezava med številom raziskovalcev v gospodarstvu in bruto dodano vrednostjo na zaposlenega. Zato je iluzija govoriti o velikih načrtih povečevanja dodane vrednosti na zaposlenega brez upoštevanja kadrovskega potreb razvojnih oddelkov v podjetjih. Slednje pa je močno povezano z reformo izobraževalnega sistema in reorganizacijo javnih raziskovalnih zavodov. Za rešitev tega problema pa bi morali zarezati v dolga desetletja uveljavljanja interesov in lobijev, ki so vraščeni prav v znanost ter v tiste državne in paradržavne inštitucije in agencije, ki bi te reforme morale izpeljati. Tako, na primer, na vsakem srečanju med gospodarstvom in akademsko sfero govorimo o nujnosti dopolnitve habilitacijskega sistema, ki bi vsaj na tehničnih fakultetah priznaval dosežke na gospodarskih projektih ali - bog ne daj -, od bodočih profesorjev celo zahteval vsaj nekaj let dela v gospodarstvu, pa se na tem področju do danes ni zgodilo bolj ali manj nič.

Foto: osebni arhiv

Miloš Ebner, MBA, direktor razvoja, Trimo, d.d.

Precejšen delež krivde leži tudi na slovenskih podjetjih, ki premalo vlagajo v razvoj. Dejstvo je, da so RiR stroški na zaposlenega v Avstriji 3,4 krat večji od naših, tj. 1440 evrov nasproti 424 evrov. Iz tega sledi, da avstrijska podjetja v razvoj vlagajo bistveno več kot slovensko gospodarstvo. Drži pa da so pri tem deležna 4,6-krat večje podpore javnih sredstev kot slovensko gospodarstvo. In krog je sklenjen.

Ne želim biti napačno razumljen: nisem pesimističen, prav obratno, iz osebnih izkušenj vem, da so v državnih uradih, agencijah, javnih raziskovalnih zavodih, na univerzah in seveda v podjetjih posamezniki, ki že zdaj, vsem neugodnim pogojem navkljub, dajejo vse od sebe, da bi izboljšali stanje raziskovalnega duha v Sloveniji. Čim prej pa si je treba priznati, da reform, določenih v Nacionalni razvojni in raziskovalni program (NRRP) in Razvojni strategiji Slovenije, ne izvajamo v zadostni meri in da ciljev zastavljenih v lizbonski strategiji s takšnim tempom ne bomo dosegli. Zato se je treba osredotočiti in izvesti ključne naloge: reformo izobraževalnega sistema, povečanje kadrovskega potenciala za razvojne oddelke podjetij, izpeljati resno reformo javnih raziskovalnih zavodov, ki jih je treba bolj izpostaviti delovanju trga z vsemi kratkoročnimi posledicami vred ter na ravni podjetij doseči zavedanje o nujnosti večjega vlaganja v razvoj novih izdelkov in storitev. Vse drugo bi bila navadna demagogija in metanje peska v oči. Ah, pa saj res, volitve so pred vrati. ■